

Sygn. akt I ACa 1193/21

I ACz 532/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)

Sędziowie: SSA Jerzy Bess

SSA Kamil Grzesik

Protokolant: Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2023 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko G. G.

o zapłatę ewentualnie o nakazanie złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 9 czerwca 2021 r. sygn. akt I C 712/20

oraz zażalenia pozwanego na orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 tego wyroku

1. **oddala apelację;**

2. **oddala zażalenie;**

3. **zasądza od powoda A. G. na rzecz pozwanego G. G. kwotę 11.250 zł (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych), z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, za okres od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego do dnia zapłaty;**

4. **zasądza od pozwanego G. G. na rzecz powoda A. G. kwotę 1.800 zł (tysiąc osiemset złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, za okres od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego do dnia zapłaty;**

5. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokata A. D. kwotę 11.250 zł (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych), w tym podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 1193/21

I ACz 532/21

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 lipca 2023 r.

W pozwie złożonym w dniu 13 marca 2020 r. powód A. G. wnosił o nakazanie pozwanemu G. G. zwrotu wartości otrzymanych od powoda darowizny w pieniądzu poprzez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 4 500 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia otrzymania przez pozwanego odpisu pozwu do dnia zapłaty; ewentualnie (w przypadku nieuwzględnienia przez Sąd powyższego żądania) wnosił o nakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia następującej treści: „Ja G. G. syn A. i E. PESEL (...) przenoszę nieodpłatnie na A. G. syna T. i T. (1)PESEL (...) udział 1/2 w prawie własności:

- nieruchomości gruntowej położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,6131 ha, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) powierzchni 6 677 m2, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 6 663 m2, dla której Sąd Rejonowy w Kielcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 6 253 m2, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 3 900 m2, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...), o powierzchni 3 800 m2, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...),

- nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Ponadto powód wnosił:

- o nakazanie pozwanemu opróżnienia wyżej wymienionych nieruchomości wraz z osobami i rzeczami prawa jego reprezentującymi, a następnie ich wydanie powodowi w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku oraz

- o nakazanie pozwanemu wydania powodowi prawa własności 2 000 udziałów w (...) sp. z o.o wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w K.Wydział X Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że wraz z żoną w dniu 23 września 2013 r., 6 marca 2013 r. i 8 stycznia 2018 r. darowali pozwanemu nieruchomości wchodzące w skład ich majątku wspólnego. Ponadto powód w dniu 8 stycznia 2018 r. darował pozwanemu 2 000 udziałów w (...) sp. z o.o i zawarł z pozwanym umowę o świadczenie pieniężne, na podstawie której pozwany miał płacić powodowi po 2 000 zł miesięcznie. Po dokonaniu darowizny pozwany zaczął zachowywać się rażąco niewdzięczne w stosunku do powoda i stan ten trwa do chwili obecnej. Powód pozostaje w bardzo trudnej sytuacji majątkowej i życiowej, a mimo to pozwany nie świadczy mu żadnej pomocy. Pozwany bezpodstawnie oskarża powoda o znęcanie się nad żoną i rodziną, zarzuca powodowi chorobę psychiczną,

zniesławia i pomawia powoda o działania o charakterze przestępczym, tj. grożenie bronią, składa do organów ścigania bezzasadne doniesienia o popełnieniu przestępstwa przez powoda, nie interesował się powodem gdy ten był w szpitalu, pozostawił powoda z zadłużeniem komorniczym w wysokości ok. 100 000 zł związanym z działalnością gospodarczą, którą powód darował pozwanemu i którą pozwany zobowiązał się spłacić, pozbawił powoda środków do życia poprzez uchylanie się od wykonywania zobowiązania z umowy o świadczenie z 8 stycznia 2018 r. w postaci płacenia 2 000 zł miesięcznie, uniemożliwił powodowi korzystanie ze służebności gruntowej ustanowionej aktem notarialnym z dnia 23 września 2013 r., wyciął 50 drzew owocowych, które powód posadził i pomawiał powoda o ukrycie, podanie nieprawdy co do stanu finansowego i zadłużeń (...) sp. z o.o.

Powód po wykonaniu w.w. darowizny pozostał bez majątku, a jedynym jego źródłem utrzymania jest renta, która zajęta jest przez komornika na poczet zadłużenia powoda wynikającego z prowadzonej działalności gospodarczej, które wynosi około 100 000 zł. Pozwany otrzymał od powoda majątek o wartości kilku milionów złotych i zobowiązał się spłacić zadłużenie, ale zamiast tego wytoczył przed Sądem Rejonowym w K. przeciwko powodowi pozew o stwierdzenie nieważności umowy o świadczenie pieniężne, w której zobowiązał się płacić powodowi po 2 000 zł miesięcznie (sygn. akt (...)). Ponadto pozwany wniósł do Sądu Okręgowego w K. pozew przeciwko powodowi o zapłatę kwoty 76 400 zł (sygn. akt (...)).

Wartość przedsiębiorstwa, które pozwany otrzymał od powoda w dacie darowizny oszacowana została na kwotę 3 500 000 zł, ponadto pozwany 3 stycznia 2019 r. wziął kredyt na kwotę ok. 1 000 000 zł, a zabezpieczeniem jego spłaty jest hipoteka łączna na nieruchomościach nr KW: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) darowanych przez powoda na kwotę 2 635 000 zł.

W dniu 2 października 2019 r. powód złożył oświadczenie o odwołaniu darowizny.

Ponieważ pozwany obciążył rzeczowo otrzymane w drodze darowizny nieruchomości i rozpoczął likwidację przedsiębiorstwa w znaczeniu faktycznym, darowizny otrzymane od powoda przez pozwanego obecnie nie przedstawiają takiej wartości jak przed tymi działaniami pozwanego i sam ich zwrot w naturze nie będzie sprawiedliwy, stąd dochodzenie przez powoda zapłaty kwoty 4 500 000 zł.

Niezależnie od tego odwołanie darowizny spowodowało po stronie pozwanego skutek obligacyjny w postaci zwrotnego przeniesienia własności, dlatego konieczne jest wydanie wyroku zastępującego oświadczenie woli stron, na mocy którego własność darowizn zostanie zwrotnie przeniesiona na powoda.

Pismem z dnia 26 kwietnia 2021 r. powód ponownie odwołał w.w. darowizny podając jako przyczynę akt rażącej niewdzięczności polegający na nieświadczeniu przez pozwanego powodowi jakiegokolwiek pomocy i wsparcia podczas gdy powód w marcu 2021 roku został zakażony wirusem SARS-CoV-2. Pozwany pomimo, że wiedział o zakażeniu, w trakcie przymusowej kwarantanny powoda w ogóle nie interesował się ojcem i jego stanem zdrowia.

Pozwany G. G. wnosił o oddalenie powództwa. Wskazał, że to powód doprowadził do skłócenia rodziny, w szczególności poprzez obsesję na punkcie E. G. i przez bezpośredni atak fizyczny na pozwanego. Nawet jeśli uznać, że pozwany dopuścił się niewdzięczności wobec powoda, to nie miała ona cech niewdzięczności rażącej. Zachowanie pozwanego było obroną przed nieprzychylnym i agresywnym zachowaniem powoda, a także podstępny skłonieniem pozwanego do zobowiązania się, że będzie on świadczył powodowi co miesiąc kwoty 2 000 zł.

Odnośnie umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r. pozwany twierdził, że podstępnie został wprowadzony przez powoda w błąd podczas zawierania tej umowy. Początkowo pozwany chciał zatrudnić ojca na podstawie umowy o pracę, jednak ten odmówił zapewniając, że pozwany będzie mógł liczyć na jego pomoc w prowadzeniu firmy. W związku z tym, że ojciec w dniu podpisania umowy przekazał pozwanemu udziały w firmie (...) sp. z o.o., która według zapewnień powoda znajdowała się w dobrej kondycji materialnej, pozwany uznał, że będzie w stanie płacić powodowi 2 000 zł miesięcznie. Wkrótce po podpisaniu umowy pozwany zdał sobie sprawę, że ojciec przekazał mu firmę zadłużoną, o czym wcześniej nie został przez niego poinformowany. Powód pomimo ustnej obietnicy nie pomagał pozwanemu w prowadzeniu marketu budowlanego. W związku z zadłużeniem firmy pozwany zaciągnął

kredyt i uzyskane pieniądze przekazał firmie w formie pożyczki, była to kwota 200 000 zł i została ona przeznaczona na spłatę bieżących zobowiązań spółki. Gdyby pozwany nie został wprowadzony w błąd i miał pełny ogląd sytuacji, nie podpisałby umowy z 8 stycznia 2018 r..

Jeżeli chodzi o długi (...) sp. z o.o., pozwany systematycznie spłaca zadłużenie. W celu ostatecznej spłaty wciąż ujawniających się zadłużeń zmuszony był wziąć kredyt konsolidacyjny na kwotę 1 000 000 zł, obciążając darowane mu nieruchomości hipoteką na kwotę 2 635 000 zł. Zdaniem pozwanego brak spłacania prywatnego zadłużenia powoda nie nosi znamion rażącej niewdzięczności, a oczekiwania w tym zakresie po stronie powoda są mocno przesadzone. Pozwany nigdy nie zobowiązał się, że prywatny dług powoda zostanie przez niego spłacony. Pozwany zaprzeczył, jakoby miał likwidować (...) sp. z o.o. Przeciwnie, pozwany wyprowadza spółkę ze stanu głębokiego zadłużenia do stanu płynności finansowej i wypracowywania zysku.

Pozwany zaprzeczył również, aby powód znajdował się w bardzo trudnej sytuacji majątkowej gdyż ma przyznane świadczenia rentowe i pomimo częściowego zajęcia przez komornika, znaczącą ich część otrzymuje. Powód ma służebność mieszkania w K. (...), przysługuje mu również prawo do zamieszkiwania w nieruchomości córki.

Jeśli chodzi o kwestię stanu zdrowia powoda to podejrzenia o chorobę psychiczną nie mają charakteru prześmiewczego lecz wynikają ze szczerzej troski o zdrowie ojca. Powód wykazuje chorobliwą zazdrość o E. G. oraz podejrzliwe i czasem wręcz agresywne nastawienie do członków swojej rodziny. Obawy pozwanego wynikają z rzeczywistej sytuacji. Jeżeli chodzi o składanie doniesień wobec A. G. do organów ścigania to niestety zachowanie powoda daje ku temu podstawy. W ostatnim czasie powód dopuścił się ataku śrubokrętem na syna, dlatego składanie oskarżenia na Policję nie może być poczynione pozwanemu jako zarzut.

Pozwany zarzucił też, że powód błędnie wyliczył dochodzoną kwotę gdyż żąda zapłaty pełnej wartości rynkowej darowanych nieruchomości, podczas gdy darował pozwanemu jedynie udziały 1/2. Pozwany nie jest również w stanie oszacować wartości przedsiębiorstwa, które zostało mu darowane. Jednak jego zdaniem kwota 1 000 000 zł jest zawyżona. Na rozprawie w dniu 7 czerwca 2021 r. pełnomocnik pozwanego zarzucił ponadto, że powód nie skorzystał z uprawnienia do odwołania darowizny w określonym przez ustawodawcę terminie.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 9 czerwca 2021 r.: oddalił powództwa; nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego; zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokata A. D. kwotę 12 300 zł za pomoc prawną udzieloną z urzędu.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

Umową z dnia 6 marca 2013 r., rep. (...), A. G. i E. G. darowali swojemu synowi G. G. własność zabudowanej nieruchomości składającej się z dwóch działek położonych w K. (...), gmina M. tj. działki nr (...) o powierzchni 7 940 m², stanowiącej część nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...) oraz niezabudowanej działki nr (...) o powierzchni 6123 m², objętej księgą wieczystą numer (...).

Umową z dnia 23 września 2013 r., rep. (...), A. G. i E. G. darowali swojemu synowi G. G. własność: nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) powierzchni 6 677 m², dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 6 663 m², dla której Sąd Rejonowy w (...)VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 6 253 m², dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 3 900 m², dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), nieruchomości położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 3 800 m², dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Pozwany ustanowił na rzecz rodziców nieodpłatną służebność gruntową polegającą na prawie korzystania z powyższych nieruchomości.

Umową z dnia 8 stycznia 2013 r., rep. (...) A. G. i E. G. darowali swojemu synowi G. G. własność nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem usługowo – mieszkalnym położonej w K. (...), gmina M., województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 0,6131 ha, dla której Sąd Rejonowy w K.VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Pozwany ustanowił na rzecz A. G. nieodpłatną i nieograniczoną w czasie służebność gruntową polegającą na prawie dożywotniego zamieszkiwania i korzystania przez niego z drugiego piętra budynku usytuowanego na tej nieruchomości. Roczną wartość służebności strony określiły na kwotę 40 000 zł, tj 4 % wartości nieruchomości.

Powód prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...) A. G. z siedzibą w K. (...). W prowadzeniu firmy powodowi pomagała jego żona E. G.. Aktem notarialnym z dnia 30 maja 2017 r. powód postanowił przyjąć plan przekształcenia przedsiębiorcy w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Powód oświadczył, że kapitał zakładowy spółki będzie wynosił 100 000 zł, udziały w kapitale spółki jako jedyny wspólnik obejmie powód. Aktem notarialnym z dnia 10 listopada 2017 r. Rep. (...) przekształcił działalność (...) A. G. w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) sp. z o.o. Pozwany G. G. został Prezesem Zarządu spółki, a powód wiceprezesem.

Po dokonaniu darowizn w 2013 r. relacje między stronami układały się prawidłowo. Powód prowadził własną firmę, a pozwany własną. Pozwany razem z żoną i dwójką dzieci oraz rodzice pozwanego mieszkali w tym samym budynku na nieruchomości darowanej pozwanemu. Pozwany ze swoją rodziną zajmowali mieszkanie znajdujące się na poddaszu, a powód wraz z żoną mieszkanie znajdujące się na 1 piętrze budynku. W 2017 r. rodzice zaproponowali pozwanemu, aby dokonać zamiany mieszkań, tak aby zapewnić rodzinie syna lepsze warunki mieszkaniowe. Obie rodziny zamieniły się mieszkaniami.

W 2016 r. powód zachorował na depresję, zgłosił się na leczenie psychiatryczne do szpitala specjalistycznego w M.. Pozwany oraz pozostali członkowie rodziny odwiedzali powoda w szpitalu.

W 2017 r. sytuacja finansowa spółki powoda pogarszała się, powód nie spłacał kredytów, banki wszczęły egzekucję. Rodzice zaproponowali pozwanemu, aby przejął firmę prowadzoną przez powoda wraz z zadłużeniami. Pozwany wyraził na to zgodę obawiając się, że w przeciwnym razie dojdzie do egzekucji z nieruchomości, w której mieszkał on z żoną i dziećmi oraz jego rodzice.

Pogarszała się także sytuacja w małżeństwie powoda, między nim i E. G. dochodziło do licznych nieporozumień. Pod koniec 2017 r. E. G. wniosła pozew o rozwód i wyprowadziła się od powoda.

W dniu 8 stycznia 2018 r. strony zawarły umowę darowizny, w której powód darował pozwanemu 2 000 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. w K. o wartości nominalnej 50 zł każdy z nich. Wartość przedmiotu darowizny strony ustaliły na kwotę 100 000 zł. Strony zawarły jednocześnie ustną umowę, w której pozwany zobowiązał się do spłaty zadłużeń przejętej przez niego spółki, zaś powód zobowiązał się, że po zawarciu umowy darowizny razem z żoną nadal będzie pomagał synowi w prowadzeniu spółki. Powód zapewnił syna, że zadłużenie firmy wynosi około 700 000 zł.

W dniu 8 stycznia 2018 r. strony zawarły umowę o świadczenie, na mocy której G. G. zobowiązał się płacić ojcu A. G. kwotę 2 000 zł miesięcznie do czasu uzyskania przez A. G. wieku emerytalnego.

Po zawarciu umowy darowizny z dnia 8 stycznia 2018 r. relacje stron stopniowo ulegały pogorszeniu. Główną przyczyną tego były złe relacje małżeńskie powoda. Powód odwiedzał członków rodziny i znajomych, informując ich, że żona wielokrotnie go zdradzała, nie wyrażał zgody na rozwód. Tocząca się sprawa rozwodowa negatywnie wpłynęła na relacje między powodem i jego dziećmi, w tym pozwanym. Powód oczekiwał od syna, że opowie się w tej sprawie po jego stronie, pozwany uważał natomiast, że winien zachować lojalność wobec obojga rodziców. Pozwany próbował naprawić relacje w rodzinie, wielokrotnie rozmawiał z ojcem, nakłaniał go, aby zgodził się na

rozwód i rozszedł się w cywilizowany sposób. Powód traktował taką postawę pozwanego jako wymierzoną przeciwko niemu. Gdy powód próbował dostać się do mieszkania zajmowanego przez jego żonę, E. G. wezwała dzieci, które załagodziły sprawę. Jednak gdy w mieszkaniu matki pozwanego został znaleziony podsłuch stosunki między powodem i pozwanym stały się napięte. Doszło również do sytuacji, w której powód usiłował grozić żonie bronią. Pozwany razem z siostrą i jej mężem wezwali wówczas Policję. Powód został zatrzymany na 48 godzin. Postępowanie w tej sprawie, na skutek cofnięcia zawiadomienia przez E. G., zostało umorzone. Powód miał żal do swoich dzieci, że doszło do jego zatrzymania.

Kolejną przyczyną pogorszenia się relacji między powodem i pozwanym było to, że po zawarciu umowy darowizny z dnia 8 stycznia 2018 r. – wbrew wcześniejszym ustaleniom stron – powód nie pomagał synowi w prowadzeniu firmy. Pozwany miał żal do ojca, który przed zawarciem umowy przeniesienia udziałów w spółce zapewniał syna, iż będzie mu służył swoim doświadczeniem i wiedzą na temat prowadzenia działalności gospodarczej. Matka pozwanego wywiązywała się z uzgodnień stron, pomagała synowi w sklepie. Powód przychodził tam, ale jedynie po to, aby dokuczać swojej żonie, podczas tych wizyt ubliżał jej. Konflikt rodzinny narastał. E. G. na kilka miesięcy wyjechała do pracy za granicę. Nie doprowadziło to jednak do poprawy relacji między powodem i jego synem. W 2019 r. pozwany zaprosił ojca do siebie na Święta Bożego Narodzenia. Powód jednak nie przyszedł. Od tego czasu powód i pozwany już ze sobą nie rozmawiali. Ponieważ powód oskarżał syna, że z jego mieszkania giną rzeczy, pozwany już wcześniej nie chodził do mieszkania ojca. Po znalezieniu podsłuchu w mieszkaniu jego matki, pozwany zakazał ojcu przychodzenia do jego lokalu w obawie, że także u niego w mieszkaniu powód może zainstalować takie urządzenie. Gdy powód zamknął na klucz archiwum firmy, pozwany wezwał ślusarza. Doszło wówczas do sprzeczki stron, podczas której powód usiłował uderzyć syna śrubokrętem. W tej sprawie prowadzone jest obecnie postępowanie karne przeciwko powodowi. Od powyższego zajścia pozwany unika wszelkiego kontaktu z ojcem.

Do maja 2020 r. żona pozwanego oraz jego siostra nadal odwiedzały powoda w jego mieszkaniu, przynosiły mu posiłki, sprzątały. Od tego czasu również one nie utrzymują relacji z powodem. Powód dokonał wcześniej darowizny nieruchomości na rzecz swojej córki. Obecnie również w stosunku do niej domaga się zapłaty tytułem równowartości dokonanej darowizny.

Gdy E. G. na 9 miesięcy wyjechała do pracy za granicę, powód nadal przychodził do sklepu należącego do firmy pozwanego, aby porozmawiać z pracownikami. Zdarzało się, że spędzał tam dużo czasu. Pozwany prosił ojca, aby przestał absorbować jego pracowników, a gdy to nie przyniosło efektów, zakazał ojcu przychodzenia do sklepu.

Następną przyczyną konfliktu stron było zadłużenie powoda. W chwili zawarcia umowy darowizny z dnia 8 stycznia 2018 r. powód zapewnił syna, że zadłużenie spółki wynosi około 700 000 zł i wynika z kredytów zaciągniętych w Banku (...) i A. Banku. Pozwany zobowiązał się je spłacić w całości. Po przekazaniu spółki pozwany dowiedział się, że ogółem zobowiązania są znacznie wyższe, wynoszą około 1 100 000 złotych, a ponadto powód zaciągnął pożyczki w firmie lichwiarskiej na około 180 000 zł i pożyczkę u ciotki pozwanego w wysokości 60 000 euro. Ogółem zadłużenie wynosiło ponad 1 500 000 zł. Pozwany zaciągnął kredyt w kwocie 1 500 000 zł celem spłaty powyższych zobowiązań. Pomimo braku wcześniejszej wiedzy o tych zobowiązaniach pozwany spłacił dług zaciągnięty w firmie lichwiarskiej w obawie o siebie i swoją rodzinę oraz dług u siostry swojej matki. Pozwany odmówił natomiast spłaty zadłużeń w kwocie około 120 000 zł w stosunku do spółek (...), P., E. oraz (...) (...) we W.. Zadłużenie to spłaca powód, obecnie pozostało do spłaty około 90 000 zł.

W związku z kredytem zaciągniętym na poczet spłaty zadłużenia darowanej mu spółki pozwany spłaca raty w kwocie około 14 000 zł miesięcznie. W celu uzyskania dodatkowych dochodów pozwany podjął decyzję o wynajęciu części przekazanej mu przez rodziców nieruchomości. W tym celu wyciął 47 drzew owocowych posadzonych tam kilka lat wcześniej przez powoda. Powód ma żal do syna, że wyciął sad bez jego zgody.

Żona powoda od wszczęcia sprawy o rozwód mieszka w wynajętym mieszkaniu. Powód stale mieszka na poddaszu budynku należącego do pozwanego. Zajmuje tam mieszkanie o pow. ponad 100 m² składające się z korytarza, pokoju z aneksem kuchennym, garderoby, sypialni i łazienki. Mieszkanie jest wykończony i urządzone.

Od chwili dokonania darowizny nieruchomości powód nie ponosi żadnych opłat związanych z tym mieszkaniem. Wszystkie koszty – w tym opłaty za media – ponosi pozwany. W 2020 r. pozwany zauważył znaczny wzrost kosztów energii i chcąc zwrócić ojcu uwagę na potrzebę oszczędzania jej, skierował do powoda pismo, w którym żądał zapłaty za energię elektryczną, wodę, gaz. Powód nie zapłacił, pozwany nie ponowił żądania z tego tytułu. Pomimo zamieszkiwania w jednym domu od dwóch lat strony nie utrzymują ze sobą żadnych kontaktów. W tym czasie powód nigdy nie zwrócił się do pozwanego o jakąkolwiek pomoc.

Powód nie uzyskał jeszcze uprawnienia do emerytury. Mimo to tytułem wykonania umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r., pozwany jedynie dwa razy zapłacił ojcu kwotę 2 000 zł. Następnie zaprzestał płacenia. Uzasadniał to brakiem pomocy ojca w prowadzeniu firmy i w dniu 29 maja 2018 r. skierował do ojca pismo, w którym złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu. Następnie pozwem z dnia 7 marca 2019 r. G. G. wniósł o stwierdzenie nieważności powyższej umowy zarzucając, że została ona zawarta pod wpływem podstępu ze strony pozwanego, a powód skutecznie uchylił się od jej skutków prawnych. W uzasadnieniu wskazał, że pozwany zapewnił go, iż firma (...) sp. z o.o. była w dobrej kondycji finansowej i obiecał pomoc przy prowadzeniu firmy. Po podpisaniu umowy powód poznał skalę zadłużenia przekazanej mu firmy, co wiązało się z zaciągnięciem przez niego kredytu przeznaczonego na spłatę bieżących zobowiązań. Pozwany nie pomagał powodowi w prowadzeniu firmy w żadnym stopniu. Wobec zatajenia kondycji finansowej firmy i niewywiązywania się z deklarowanej pomocy w jej prowadzeniu powód wysłał pozwanemu oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli.

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2020 roku, sygn. akt(...), Sąd Rejonowy w K.powództwo oddalił. Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2020 r., sygn. akt(...) Sąd Okręgowy w K.oddalił apelację G. G. od tego orzeczenia.

Pomimo w.w. orzeczeń pozwany nadal nie wykonuje umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r..

Powód choruje na depresję i cukrzycę. W 2018 r. pozostawał na zwolnieniu lekarskim. Otrzymywał zasiłek chorobowy w kwocie około 800 zł miesięcznie, brakowało mu środków na leczenie. Następnie uzyskał prawo do renty. Obecnie otrzymuje z tego tytułu kwotę 1 280 zł, pozostała część renty pobierana jest przez Komornika celem spłaty zadłużenia powoda, którego nie spłacił pozwany.

W dniu 18 lipca 2018 r. A. G. wniósł pozew przeciwko G. G. o zasądzenie kwoty 10 000 zł tytułem wykonania umowy o świadczenie zawartej w dniu 8 stycznia 2017 r.. W dniu 24 września 2018 r. G. G. w złożonej odpowiedzi na pozew domagał się oddalenia powództwa. Jednocześnie wniósł pozew wzajemny o zapłatę kwoty 76 409,34 zł. Obecnie sprawa ta toczy w Sądzie Okręgowym w K., sygn. akt(...) Postanowieniem z dnia 23 stycznia 2020r. Sąd w tej sprawie udzielił zabezpieczenia poprzez zobowiązanie G. G. do płacenia przez czas trwania niniejszego procesu na rzecz A. G. kwoty po 2 000 zł miesięcznie na podstawie umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018r. G. G. wniósł zażalenie na powyższe orzeczenie i postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2020 r. Sąd zmienił je w ten sposób, że oddalił wniosek powoda A. G. o udzielenie zabezpieczenia.

W miejscu zamieszkania stron prowadzone były interwencje Policji. W dniu 6 września 2019 r. pozwany zgłosił, że jego ojciec A. G. mu grozi. Przybyli na miejsce funkcjonariusze Policji nie zastali powoda. W dniu 10 września 2019 r. powód zgłosił, że jego syn nie chce wydać mu jego własności – szafy pancerniej. Po przybyciu funkcjonariuszy Policji strony doszły do porozumienia i szafa została wydana powodowi.

Pismem bez daty powód odwołał w.w. darowizny poczynione na rzecz pozwanego (w prawie własności nieruchomości w zakresie darowanego przez powoda udziału). Jako przyczynę odwołania darowizny wskazał rażąca niewdzięczność pozwanego polegającą na:

- nie świadczeniu powodowi jakiegokolwiek pomocy mimo jego trudnej sytuacji majątkowej i życiowej,
- bezpodstawnym oskarżeniu powoda o znęcanie się nad żoną i rodziną,

- zarzucaniu powodowi choroby psychicznej,
- zniesławieniu i pomawianiu tj. zarzucaniu powodowi działań o charakterze przestępczym, w tym groźenie bronią,
- podrzucenia powodowi broni,
- składaniu bezzasadnych doniesień do organów ścigania o popełnienie przestępstwa,
- nieinteresowaniu się stanem zdrowia powoda gdy był w szpitalu,
- pozostawienia powoda z zadłużeniem komorniczym w wysokości około 100 000 zł, związanym z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, którą darował w całości pozwanemu mimo zobowiązania się przez G. G. do jego spłaty,
- pozbawieniu powoda środków do życia przez uchylanie się od wykonywania zobowiązania – umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r. w postaci płacenia powodowi po 2000 zł miesięcznie,
- uniemożliwienia powodowi korzystania ze służebności gruntowej ustanowionej aktem notarialnym z dnia 23 września 2013 r., rep.(...) oraz wycięcia 50 drzew owocowych, które powód posadził w ramach przysługującej mu służebności gruntowej.

Pismo to zostało doręczone pozwanemu w dniu 2 października 2019 r.

W marcu 2021 r. powód zachorował na Covid-19. Nie poinformował syna o tej chorobie. W tym samym czasie pozwany wraz z rodziną przebywał na kwarantannie w związku z uzyskaniem przez jego żonę i pracowników pozytywnych wyników na obecność wirusa SARS-CoV-2. Pozwany nie opuszczał swojego mieszkania, nie wiedział o chorobie ojca. Pismem z dnia 24 kwietnia 2021 r. powód ponownie odwołał w.w. darowizny poczynione na rzecz pozwanego, jako przyczynę odwołania darowizny wskazał rażącą niewdzięczność pozwanego polegającą na nieświadczeniu mu przez syna jakiegokolwiek pomocy podczas zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w marcu 2021 roku.

W oparciu poczynione ustalenia, odwołując się do treści art. 898 § 1 i 3 k.c., art. 900 k.c. oraz art. 64 k.c. i art. 1047 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione.

Jednocześnie wskazał, że w celu ustalenia, czy dokonane przez powoda odwołanie darowizny było skuteczne, ustalić należało, czy pozwany dopuścił się wobec powoda rażącej niewdzięczności, o jakiej mowa w art. 898 § 1 k.c. Ustawodawca nie sprecyzował pojęcia rażąca niewdzięczność, posłużył się formułą ogólną, pozostawiając sądowi ocenę na podstawie konkretnych okoliczności sprawy. Przyjmuje się, że pod pojęcie rażącej niewdzięczności podpada tylko takie zachowanie obdarowanego, które polega na działaniu lub zaniechaniu, skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy i nacechowane jest złą wolą obdarowanego. Chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo mieniu darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych lub rodzinnych łączących go z darczyńcą.

Oceniając okoliczności sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że pozwany dopuścił się wobec powoda rażącej niewdzięczności polegającej na niewykonywaniu obowiązków wynikających z umowy o świadczenia z dnia 8 stycznia 2008 r. Odnośnie zaś pozostałych zarzutów wskazanych przez powoda w oświadczeniu o odwołaniu darowizny z 2019 r., uznał, że nie wszystkie znalazły potwierdzenie ewentualnie – w okolicznościach sprawy – brak jest podstaw do uznania ich za przejaw rażącej niewdzięczności.

Odnośnie „zarzucania powodowi choroby psychicznej”, powód nie udowodnił, aby pozwany rozpowszechniał w środowisku informację, że jest wariatem. Nie zostało także udowodnione, aby pozwany zniesławiał ojca zarzucając mu działania o charakterze przestępczym. Wprawdzie bezspornym było, że pozwany zgłosił zawiadomienie do organów ścigania, a także prywatny akt oskarżenia przeciwko powodowi, jednak postępowania w tych sprawach się toczą, a

w okolicznościach sprawy trudno uznać, aby takie działania pozwanego były przejawem niewdzięczności. Były one bowiem wynikiem działań podejmowanych przez samego powoda. Nie zostało również w żaden sposób udowodnione, aby pozwany podrzucił powodowi broń. Powód nie udowodnił też, aby pozwany nie odwiedzał go podczas jego pobytu w szpitalu. Pozwany tej okoliczności zaprzeczył, a z zeznań świadków wynika, że pozwany odwiedzał wówczas ojca. Przede wszystkim jednak okolicznością bezsporną było, że powód nie przebywał już w szpitalu po dokonaniu darowizny w styczniu 2018 r. Nie można uznać też za przejaw rażącej niewdzięczności tego, że pozwany wyciął 47 drzew owocowych. Pozwany w sposób racjonalny wyjaśnił bowiem przyczyny tego zachowania i w świetle okoliczności sprawy wydają się one w pełni uzasadnione.

Odnosnie zaś zarzutu dotyczącego pozostawienia powoda z zadłużeniem komorniczym związanym z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, dołączone do pozwu dokumenty potwierdzają, że w listopadzie i grudniu 2019 r. powód posiadał zadłużenie i komornik prowadził egzekucję. Podkreślić jednak należy, że w treści umowy darowizny udziałów zawartej w formie aktu notarialnego brak jest jakichkolwiek zapisów dotyczących odpowiedzialności pozwanego za długi powoda. Pozwany przyznał, że zobowiązał się do spłaty, ale jedynie tych zadłużeń, o których ojciec poinformował go przed zawarciem umowy darowizny. Twierdził, że nie miał wiedzy o zobowiązaniach zaciągniętych w stosunku do spółek (...), P. i E. oraz Funduszu (...). Na tę okoliczność powód żadnego dowodu nie przedstawił.

Sąd Okręgowy stwierdził natomiast za udowodnione, że pozwany w stosunku do powoda dopuścił się nagannych zachowań polegających na zakazaniu ojcu przychodzenia do mieszkania pozwanego oraz nieświadzeniu powodowi jakiegokolwiek pomocy. W sprawie bezspornym było, że od około 2 lat pozwany takiej pomocy powodowi nie udziela. Jednak okoliczności sprawy nie pozwalają na uznanie, aby powyższe zachowania stanowiły rażącą niewdzięczność w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. Jak bowiem ustalił Sąd, są one skutkiem konfliktu, który został wywołany zachowaniem samego powoda. Ponadto odnosnie braku pomocy należy podkreślić, że sam powód przyznał, że nigdy o taką pomoc syna nie poprosił. Tymczasem pozwany twierdził, że gdyby ojciec do niego zwrócił się o pomoc, uzyskałby ją.

Ostatecznie jak już wyżej wskazano, za uzasadniony Sąd I instancji uznał zarzut wskazany w oświadczeniu o odwołaniu darowizny z 2019 r. w postaci pozbawienia powoda środków do życia przez uchylanie się od wykonywania zobowiązania – umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r.. Powód twierdził, że kwotę 2 000 zł pozwany zapłacił mu jedynie dwa razy. Pozwany przyznał, że w wykonaniu tej umowy zapłacił ojcu dwa lub trzy razy kwotę 2 000 zł. Następnie zaprzestał płacenia gdyż ojciec zobowiązał się do pomocy w firmie, a ponadto pojawiły się zadłużenia, o których nie wiedział, a które zdecydował się zapłacić (pożyczka udzielona przez siostrę E. G. oraz pożyczki lichwiarskie, które wierzyciele próbowali egzekwować grożąc pozwanemu).

Bezspornym było więc, że co najmniej od kwietnia 2018 r. pozwany nie wykonywał obowiązku wynikającego z w.w. umowy. Mimo podanych przez pozwanego okoliczności i przyczyn w.w. zaniechania, uznać należy, że takie jego zachowanie było przejawem rażącej niewdzięczności. W 2018 r. powód pozostawał na zwolnieniu lekarskim, otrzymywał zasiłek chorobowy w kwocie około 800 zł miesięcznie, brakowało mu środków na leczenie. Niezależnie od tego, że powód nie wykonywał obowiązku pomocy synowi w prowadzeniu firmy, do czego się zobowiązał, bezspornym pozostaje, że pozwany otrzymał od ojca majątek znacznej wartości. W tej sytuacji uchylanie się od pomocy finansowej ojcu – szczególnie wobec złożenia przez pozwanego takiego zobowiązania – uznać należy za zachowanie naganne, sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Mimo to powództwo nie mogło zostać uwzględnione z uwagi na treść art. 899 § 3 k.c. Umowa zawarta była w dniu 8 stycznia 2018 r.. Przyjmując za twierdzeniem powoda, że pozwany wykonał ją tylko dwa razy, oznacza to, że najpóźniej w kwietniu 2018 r. pozwany zaprzestał płatności, o czym powód musiał wiedzieć. Kwota 2 000 zł miała być płatna na rachunek bankowy powoda lub gotówką do rąk powoda do 10 dnia każdego miesiąca. Co najmniej od 11 kwietnia 2018 r. powód wiedział więc, że syn nie wykonuje umowy czym pozbawia go środków do życia. Ponadto w maju 2018 r. pozwany złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków umowy o świadczenie kwoty 2 000 zł miesięcznie i od tej chwili nie mogło już budzić wątpliwości powoda to, że pozwany nie zamierza wykonywać zobowiązania. Zgodnie zaś z art. 899 § 3 k.c. darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego. Pismo odwołujące darowiznę nie ma daty.

Jak jednak wynika z dołączonego do pozwu potwierdzenia odbioru oraz twierdzenia z uzasadnienia pozwu, zostało ono doręczone pozwanemu w dniu 2 października 2019 r. Oznacza to, że odwołanie darowizny zostało dokonane w dniu 2 października 2019 r., zatem po upływie terminu z art. 899 § 3 k.c.

Nie mogło także odnieść skutku odwołanie darowizny dokonane przez powoda już w toku niniejszej sprawy, tj. w piśmie z dnia 24 kwietnia 2021 r. Powód jako przyczynę odwołania darowizny wskazał wówczas rażąco niewdzięczność pozwanego polegającą na nieświadczeniu mu przez syna jakiegokolwiek pomocy podczas zakażenia wirusem (...) w marcu 2021 roku. Tymczasem sam powód zeznał, że o swojej chorobie nawet nie zawiadomił syna. W tym samym czasie pozwany wraz z rodziną przebywał na kwarantannie, nie opuszczał swojego mieszkania, nie wiedział o chorobie ojca. Trudno więc ocenić brak pomocy powodowi w tym czasie jako przejaw niewdzięczności.

Powództwo należało więc oddalić. Niezależnie od tego należy podkreślić, że żądanie powoda dotyczące zapłaty kwoty 4 500 000 zł nie mogło zostać uwzględnione. Zgodnie z art. 898 § 2 k.c. zwrot przedmiotu darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Art. 405 k.c. stanowi zaś, że bezpodstawnie wzbogacony może domagać się wydania korzyści w naturze, a zwrotu jej wartości może dochodzić tylko wówczas, gdy wydanie korzyści w naturze nie jest możliwe. Ani uprawniony nie może skutecznie żądać, ani zobowiązany – zwolnić się z obowiązku zwrotu korzyści przez zapłatę równoważnej kwoty pieniężnej (tak K. Kołakowski, w: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, red. G. Bieniek, Warszawa 2005).

Biorąc powyższe pod uwagę na podstawie w.w. przepisów Sąd orzekł, jak w sentencji.

O kosztach procesu poniesionych przez pozwanego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zasady słuszności przemawiają za odstąpieniem od zasady określonej w art. 98 k.p.c. Ostatecznie bowiem w zachowaniu pozwanego Sąd Okręgowy dopatrył się niewdzięczności, a oddalenie powództwa nastąpiło jedynie na skutek upływu terminu do odwołania darowizn. Także aktualna sytuacja finansowa i życiowa powoda przemawia za nieobciążaniem go kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego.

O kosztach na rzecz pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 4, § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniósł powód A. G., który zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w sposób sprzeczny z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego oraz prawdopodobieństwa wersji polegające na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, iż:

- zeznania pozwanego są wiarygodne, co do braku wiedzy o zadłużeniu firmy przed jej darowizną;
- zeznania świadków E. G. i E. O. są wiarygodne, gdy świadkowie ci są w ostrym konflikcie z powodem;
- zeznania świadków M. S. i M. M. są wiarygodne i jednocześnie nie dokonanie na ich podstawie ustaleń;
- zeznania powoda są niewiarygodne, gdy sama niewiarygodność i nielogiczność zeznań pozwanego i świadków E. G. i E. O. świadczą o prawdziwości wersji zdarzeń przedstawionych przez powoda w swych zeznaniach;

to doprowadziło do niezasadnego uznania przez Sąd Okręgowy, iż pozwany nie dopuścił się wszystkich aktów rażąco niewdzięczności wskazanych przez powoda w oświadczeniu o odwołaniu darowizny i w konsekwencji oddalenie powództwa.

2. naruszenie prawa materialnego tj. art. 899 § 3 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż powód uchybił zawitemu rocznemu terminowi do złożenia oświadczenia woli o odwołaniu darowizny z powodu rażącej niewdzięczności;

3. naruszenie prawa materialnego tj. art. 898 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;

4. naruszenie prawa materialnego tj. art. 898 § 2 k.c. w zw. z art. 409 k.c. w zw. z art. 405 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;

Na podstawie art. 368 § 1¹ k.p.c. apelujący wskazał, że Sąd nie ustalił istotnych faktów, iż:

- pozwany pomawiał powoda o chorobę psychiczną;
- podrzucił powodowi broń, aby skierować przeciwko niemu postępowanie karne;
- nie interesował się stanem zdrowia powoda gdy przebywał w szpitalu;
- pozwany wiedział o zadłużeniach firmy wynikających z postępowań komorniczych (...)

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości; zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania za obie instancje wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Pozwany G. G. wniósł zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie II wyroku, zarzucając naruszenie przepisów postępowania to jest art. 233 § 1 k.p.c., art. 103 § 1 k.p.c. i art. 102 k.p.c. Pozwany wniósł o zmianę tego orzeczenia poprzez zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów postępowania zażaleniowego.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił, że:

Oświadczeniem z dnia 2 grudnia 2021 r. – skierowanym do A. G., G. G. dokonał potrącenia kwoty 30 000 Euro = 137 487 zł przysługującej mu z tytułu spłaty umowy pożyczki zawartej w styczniu 2015 r. pomiędzy pożyczkodawcą J. B. i pożyczkobiorcami A. G. i E. G. z jego zobowiązaniami na rzecz A. G. w łącznej wysokości 97 365,24 zł związanymi z umową o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018 r. (oświadczenie k.402).

Sąd Okręgowy w K.wyrokiem z dnia 23 lipca 2021 r., sygn. akt (...) zasądził od G. G. na rzecz A. G. kwotę 68 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 2000 zł od 11 – go dnia każdego miesiąca do dnia zapłaty za okres od marca 2018 r. do stycznia 2021 r.; oddalił powództwo główne w pozostałej części; oddalił powództwo wzajemne w całości i orzekł o kosztach procesu. Sąd Apelacyjny w K.wyrokiem z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt(...) oddalił apelację pozwanego – powoda wzajemnego G. G. i zasądził od G. G. na rzecz A. G. kwotę 4 050 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (wyrok Sądu Okręgowego k. 395, wyrok Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem k. 397 – 401).

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2022 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w K.zasądził od G. G. na rzecz A. G. kwotę 2000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 lipca 2021 r. do dnia zapłaty oraz 1117 zł tytułem kosztów procesu. Apelację pozwanego od tego wyroku Sąd Okręgowy w K.II Wydział Odwoławczy oddalił wyrokiem z dnia 31 stycznia 2023 r., sygn. akt(...) (wyrok z uzasadnieniem k. 362 – 366).

Sąd Rejonowy w K., VIII Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 2 marca 2023 r., sygn. akt (...) zasądził od pozwanego G. G. na rzecz powoda A. G. kwotę 8000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wskazanych dat od kwot w wysokości 2000 zł oraz kwotę 3668 zł tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia

uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. Z uwagi na uznanie powództwa Sąd nadał wyrokowi w punkcie I zasądzającym 8000 zł wraz z odsetkami rygor natychmiastowej wykonalności (wyrok z uzasadnieniem k. 367 – 370).

Aktem notarialnym z dnia 10 stycznia 2023 r. Repertorium (...) A. G. darował bratu B. G. wierzytelności wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w K.z dnia 23 lipca 2021 r., sygn. akt (...) oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w K.z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt (...) (umowa k. 383 – 387).

Oświadczeniem z dnia 6 lutego 2023 r. G. G. dokonał potrącenia z należnością przysługująca mu względem A. G. z tytułu spłaty umowy pożyczki zawartej w styczniu 2015 r. pomiędzy pożyczkodawcą J. B. i pożyczkobiorcami A. G. i E. G. w kwocie 23 592,43 Euro = 111 344,49 zł z jego zobowiązaniem wynikającym z wyroku Sądu Rejonowego w K.sygn. akt (...) oraz Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...) w wysokości 1865,02 zł, także do zapłaty pozostała kwota 109 479,47 zł (oświadczenie z 6 lutego 2023 r. k. 372).

2 lutego 2023 r. G. G. działając przez pełnomocnika sporządził pozew skierowany przeciwko B. G. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wraz z wnioskiem o zabezpieczenie poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego wszczętego na wniosek B. G. w oparciu o wyrok Sądu Okręgowego w K.z dnia 23 lipca 2021 r., sygn. akt (...) zaopatrzony klauzulą wykonalności (pozew k. 373 – 378, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 380, zawiadomienia k. 388, 389, 390, 392, 393).

W piśmie z dnia 18 stycznia 2023 r. skierowanym do Prokuratury Rejonowej K. G. G. i E. G. zawiadomili o możliwości popełnienia przestępstwa stypizowanego w art. 300 § 2 k.k. przez A. G., polegającego na tym, że działając w celu uniemożliwienia skutecznej egzekucji w dniu 10 stycznia 2023 r. dokonał przekazania na rzecz brata B. G. wierzytelności wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w K.z dnia 23 lipca 2021 r., sygn. akt (...) oraz wyroku sądu Apelacyjnego w K.z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt (...) (zawiadomienie k. 406 – 408).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 23 marca 2023 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w K.nakazał aby pozwany G. G. zapłacił powodowi A. G. kwotę 2000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 września 2021 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 600 zł tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się nakazu do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 28 marca 2023 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w K.nakazał aby pozwany G. G. zapłacił powodowi A. G. kwotę 2000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2022 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 600 zł tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się nakazu do dnia zapłaty (nakazy k. 409 i 410).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda A. G. jest nieuzasadniona.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Apelacyjny za prawidłowe uznał ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jako że znajdują one oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, rozważonym i ocenionym zgodnie ze wskazaniami art. 233 § 1 k.p.c. Zastrzeżeń nie budzi także zastosowanie norm prawa materialnego do ustalonych w sprawie faktów.

Wobec tego jako niezasadny ocenić należało stawiany w apelacji powoda zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Wymaga podkreślenia, że dla skutecznego postawienia zarzutu naruszenia powołanej normy prawnej nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu. Konieczne jest wykazanie, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Jeżeli natomiast z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawało się wysnuć wnioski odmienne.

Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, publ. OSNAPiUS 2000, Nr 19, poz. 732; z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, publ. OSNC 2000, Nr 10, poz. 189; z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, publ. Lex nr 53136; z dnia 27 września 2002r., II CKN 817/00, Lex nr 56906; z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Podkreślić też trzeba, że w ramach swobody oceny dowodów, mieści się również wybór określonych dowodów spośród dowodów zgromadzonych, pozwalających na rekonstrukcję istotnych w sprawie faktów. Sytuacja, w której w sprawie pozostają zgromadzone dowody mogące prowadzić do wzajemnie wykluczających się wniosków, jest sytuacją immanentnie związaną z kontradiktoryjnym procesem sądowym. Weryfikacja zatem dowodów i wybór przez Sąd orzekający w pierwszej instancji określonej grupy dowodów, na podstawie których Sąd odtwarza okoliczności, które w świetle przepisów prawa materialnego stanowią o istotnych w sprawie faktach stanowi realizację jednej z płaszczyzn swobodnej oceny dowodów. Powiązanie przy tym wynikających z tych dowodów wniosków z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyklucza możliwość skutecznego zdyskwalifikowania dokonanej przez Sąd oceny, tylko z tej przyczyny, że w procesie zgromadzono też dowody, prowadzące do innych, niż wyprowadzone przez Sąd pierwszej instancji, wniosków.

W niniejszej sprawie powód nie podniósł skutecznie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wykazanie konkretnych uchybień Sądu I instancji przy ocenie poszczególnych dowodów stanowiących podstawę ustaleń faktycznych, poprzestając w istocie na wskazaniu własnej, subiektywnej oceny dowodów oraz wybiórczej interpretacji faktów. Nie można było w szczególności zgodzić się ze skarżącym, iż Sąd I instancji nie przeprowadził pełnej analizy dowodów, zwłaszcza tych ze źródeł osobowych, co skutkowało błędnym ustaleniem, iż w sprawie nie zaistniały podstawy do stwierdzenia po stronie pozwanego rażącej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy skorzystał wszak z przysługującego mu uprawnienia w ramach przyznanego prawa swobodnej oceny dowodów, zaś jego miarę stanowiło wnikliwe rozważenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, o czym przekonują pisemne motywy skarżonego orzeczenia, poparte wywodem logicznym i wewnętrznie spójnym. Końcowy natomiast wynik takiej oceny Sądu, niezgodny z intencją powoda, nie oznacza z całą pewnością jej wadliwości.

Co więcej, stawiając Sądowi I instancji tak sformułowany zarzut skarżący zdaje się pomijać, że Sąd Okręgowy, w części uzasadnienia wyroku, która poświęcona została ocenie dowodów, wyraźnie wskazał w jakim zakresie i z jakiej przyczyny uwzględnił zarówno zeznania powoda, jak i pozwanych. Wyjaśnił też powody, dla których obdarzył wiarygodnością słuchanych w sprawie świadków i w jakim zakresie.

Sąd Okręgowy uznając świadków M. S., M. M., E. G. i E. O. Sąd za wiarygodne wziął pod uwagę to, że świadkowie E. G. i E. O. są skonfliktowane z powodem. Niemniej jednak stwierdził, że wskazywane przez tych świadków okoliczności są tożsame z tymi, które wynikają z dokumentów także stanowiących podstawę ustaleń, które nie zostały zakwestionowane tak co do pochodzenia jak i autentyczności przez strony. Treść tych dokumentów została przytoczona w ramach ustaleń faktycznych i powołana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Oceniając zeznania powoda Sąd Okręgowy uznał je tylko częściowo za wiarygodne. Nie dał bowiem wiary jego twierdzeniom, że strony uzgodniły, że po dokonaniu darowizny udziałów powód zobowiązany będzie odsunąć od obowiązków firmy. Jak bowiem wynika z konsekwentnych twierdzeń pozwanego oraz zeznań w.w. świadków, powód zobowiązał się, że będzie pomagał synowi w prowadzeniu firmy. Także zeznania powoda odnośnie wysokości zadłużenia spółki w chwili dokonania darowizny nie są wiarygodne w świetle zeznań pozwanego oraz złożonych przez niego dokumentów. Ostatecznie sam powód zeznał, że zadłużenie było wyższe co najmniej o 120 000 zł. Twierdzenia, że pozwany podrzucił powodowi broń są w ocenie Sądu I instancji całkowicie niewiarygodne bowiem sam powód początkowo zeznał, że broń tę podrzucili mu żona, córka i zięć. Dalej zeznał: syn podrzucił mi broń wspólnie z siostrą i zięciem, którzy przynieśli ten pistolet i z żoną. Syn odebrał ten pistolet od zięcia i przekazał mojej żonie a żona zaniósła do swojego samochodu i zaniósła do bagażnika. Przyjechała policja i żona przekazała jej ten pistolet mówiąc,

że wyrwała mi go z ręki. Nie wiem kto był właścicielem tego pistoletu ale przyniósł go zięć z córką. Niewiarygodne są również twierdzenia powoda, że zajmowane przez niego mieszkanie to jest prowizorka oraz że powód nie zaciągał pożyczki u siostry swojej żony. Co innego wynika bowiem z zeznań przesłuchanych świadków.

Również zeznania pozwanego Sąd Okręgowy ocenił jako częściowo wiarygodne nie dając wiary twierdzeniom, że gdyby pozwany wiedział o zadłużeniach ojca wobec spółek (...), (...), P. i E., spłaciłby je. Z dalszych zeznań pozwanego wynika bowiem, że nawet po powzięciu wiedzy o tym zadłużeniu pozwany nie zamierza ich spłacać. Zeznał dalej: nie spłaciłem zadłużenia 120 000 zł bo ojciec mi nie pomaga.

Z powyższego jasno wynika, że przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena dowodów była pełna i poprawna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie nie sposób zatem stwierdzić, że skarżący zdołał wskazać zarzuty tego rodzaju, które mogłyby zdyskwalifikować dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę zgromadzonych dowodów. W szczególności za skutecznością tych zarzutów nie przemawiają wyrwane z kontekstu fragmenty zeznań świadków powołane w apelacji bowiem to nie może być przeciwstawione kompleksowej ocenie wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie. Ponadto danie wiary danemu dowodowi osobowemu nie oznacza, że całość jego wypowiedzi ma być powtórzona w ustaleniach faktycznych. Zawsze bierze się bowiem pod uwagę wypowiedzi, które odnoszą się do tego co jest przedmiotem postępowania.

Poprawność ustaleń faktycznych poprzedzona oceną dowodów mieszczącą się w granicach swobodnej oceny dowodów prowadzi do kolejnego wniosku a mianowicie, że nietrafny jest zarzut nieustalenia przez Sąd I instancji następujących faktów, iż: pozwany pomawiał powoda o chorobę psychiczną; podrzucił powodowi broń, aby skierować przeciwko niemu postępowanie karne; nie interesował się stanem zdrowia powoda gdy przebywał w szpitalu; pozwany wiedział o zadłużeniach firmy wynikających z postępowań komorniczych (...)Tu wyraźnie podkreślić należy, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktów spoczywa na osobie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne, a stosownie do art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Powód nie sprostał tym wymaganiom i przy przedstawionej wyżej ocenie dowodów słusznie Sąd Okręgowy uznał, że okoliczności te nie zostały wykazane.

Szczególną uwagę wypada zwrócić na zadłużenie powoda będące przedmiotem wskazanych wyżej postępowań egzekucyjnych. Co do wiedzy pozwanego o tych zadłużeniach Sąd Okręgowy wypowiedział się między innymi oceniając wiarygodność zeznań pozwanego. Niemniej jednak wypada poczynić pewną uwagę. Mianowicie w sprawie przewija się stwierdzenie, że były to osobiste zobowiązania powoda. Egzekucja prowadzona jest w stosunku do powoda A. G., a więc tytuły egzekucyjne są wystawione wobec niego czyli najprawdopodobniej dotyczą okresu gdy prowadził jednoosobową działalność gospodarczą. Natomiast pozwany G. G. z chwilą objęcia funkcji prezesa zarządu w(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością mógł orientować się w sytuacji spółki czego automatycznie nie można przełożyć na sytuację finansową wcześniejszej firmy powoda. Tu wyraźnie podkreślić należy, że pozwany G. G. konsekwentnie podnosi, iż nie wiedział o wszystkich zobowiązaniach spółki, której udziały były przedmiotem darowizny. Takie twierdzenia stanowiły też podstawę jego powództwa wzajemnego wniesionego w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K.z dnia 23 lipca 2021 r., sygn. akt (...) i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K.z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt(...)

W sprawie nie doszło też do zarzucanego naruszenia prawa materialnego to jest art. 899 § 3 k.c., art. 898 § 1 k.c. i art. 398 § 2 k.c. w związku z art. 409 k.c. i art. 405 k.c.

Zgodnie z art. 898 § 1 k.c. możliwość odwołania darowizny stanowi wyjątek od zasady pacta sunt servanda, w związku z czym nie może być ujmowany zbyt szeroko. Dla odwołania darowizny nie wystarczy, by zachowanie obdarowanego było uznane za przejaw niewdzięczności. Niewdzięczność ta musi być rażąca, co oznacza, że zachowanie obdarowanego w ocenie większości członków społeczeństwa zostałoby uznane za wyrządzające dotkliwie zło darczyńcy (por. np. wyroki SN z 29 października 1999 r., I CKN 174/98; z 15 czerwca 2010 r., II CSK 68/10; z 25 listopada 1999 r., II CKN 600/98; z 15 lutego 2012 r., I CSK 278/11; z 9 października 2014 r., I CSK 556/13; z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 209/15). Dla przyjęcia, że niewdzięczność jest rażąca, zasadnicze znaczenie mają motyw działania obdarowanego

(por. np. wyroki SN z 7 maja 1997 r., I CKN 117/97; z 17 listopada 2011 r., IV CSK 113/11; z 28 marca 2012 r., V CSK 179/11, OSNC-ZD 2013, nr A, poz. 18; z 9 października 2014 r., I CSK 556/13), przy czym przyjęto, że zachowanie obdarowanego "musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej" (SN w wyr. z 26 lipca 2000 r., I CKN 919/98).

Powód fakty mające być podstawą odwołania darowizny, a więc świadczące o rażącej niewdzięczności pozwanego przedstawił w piśmie doręczonym pozwanemu w dniu 2 października 2019 r. oraz w kolejnym odwołaniu już w toku niniejszego procesu. Chodziło o szereg zachowań, które w części nie zostały wykazane a w części nie stanowiły przejawów rażącej niewdzięczności poza zaniechaniem świadczeń comiesięcznych na rzecz powoda w wysokości 2000 zł.

Dla oceny zarzutów nie spełniających wypełnienia przesłanki do odwołania darowizny spojrzeć należy przez pryzmat wyjątkowo skomplikowanych stosunków panujących w rodzinie stron po zawarciu umów objętych żądaniem pozwu. W związku z tym wskazać należy, że umowa darowizny co do zasady wytwarza stosunek etyczny między darczyńcą i obdarowanym, rodząc po stronie obdarowanego obowiązek wdzięczności. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, użyta w art. 898 § 1 k.c. klauzula generalna "rażącej niewdzięczności obdarowanego względem darczyńcy" opiera się na zasadzie, że wprawdzie darowizna jest umową nieodpłatną, jednak okazana przez darczyńcę hojność nakłada na obdarowanego obowiązki natury etycznej, a darczyńca ma prawo oczekiwać od niego wdzięczności. Niewdzięczność, jako przeciwieństwo wdzięczności, oznacza postępowanie nie liczące się z odczuciami, potrzebami i dobrem darczyńcy, które może mu przyczynić negatywnych odczuć i obiektywnych szkód. Sankcjonowany prawnie poziom niewdzięczności – niewdzięczność rażąca, uprawniającą do odwołania wcześniejszego rozporządzenia majątkowego, rozumieć należy w powiązaniu z opisanym powyżej etycznym charakterem obowiązku wdzięczności, jako podejmowanie nacechowanych złą wolą i nie znajdujących usprawiedliwienia w okolicznościach działań, które w sposób oczywisty muszą być boleśnie odczute przez darczyńcę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r., I CSK 592/13). W orzecnictwie ugruntowany jest pogląd, że o rażącej niewdzięczności nie może zadecydować wyłącznie uwzględnienie kryterium subiektywnego. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że należy brać pod uwagę także kryteria obiektywne (por. wyroki: z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 68/10, z dnia 15 lutego 2012 r., I CSK 278/11, z dnia 6 sierpnia 2014 r., I CSK 592/13, z dnia 9 października 2014 r., I CSK 556/13 oraz postanowienia: z dnia 16 stycznia 2015 r., III CSK 312/14 i z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 505/17). Wśród nich najczęściej wskazuje się na stosunki panujące w danym środowisku społecznym oraz zwyczaje utrzymujące się na danym obszarze, czy indywidualne przymioty osób zainteresowanych. Wskazać także trzeba, że nie każde niedopełnienie obowiązku wdzięczności przez obdarowanego opatrzone jest przewidzianą w art. 898 § 1 k.c. sankcją w postaci uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny. Odwołanie to jest wyjątkiem od obowiązującej zasady trwałości i dotrzymywania umów. Uprawnienie darczyńcy do tego, aby na powrót uzyskał przedmiot czynności, której dokonał z obdarowanym należy traktować ze względu na konieczność zapewnienia pewności obrotu prawnego jako wyjątkowe. Sięganie po ten instrument prawny może mieć miejsce w zupełnie szczególnych sytuacjach, nad wyraz nagannego zachowania obdarowanego, sprzeniewierzającego się, w jaskrawy sposób, zasadzie wdzięczności, obowiązującej go wobec darczyńcy. Zgodnie z utrwalonymi poglądami judykatury rażąca niewdzięczność odnosi się do takiego zachowania obdarowanego, które jest skierowane przeciw darczyńcy świadomie i w nieprzyjaznym zamiarze, ukierunkowane zazwyczaj na wyrządzenie krzywdy lub szkody majątkowej; nie są to działania nieumyślne, niezamierzone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r. V CSK 179/11).

Akceptując powyższe założenia Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, iż wadliwe jest stanowisko apelującego, zarzucającego Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisu art. 898 § 1 k.c. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala na stwierdzenie, że obecne relacje między stronami nie są właściwe, jednak nie sposób obciążyć wyłącznie pozwanego odpowiedzialnością za istniejący stan rzeczy. Na gruncie relacji obdarowany – darczyńca zachowanie pozwanego wobec ojca może być traktowane co najwyżej jako noszące cechy niewdzięczności, jednak nie w stopniu rażącym.

Prawidłowo natomiast Sąd Okręgowy ocenił fakt niewywiązywania się przez pozwanego z obowiązku świadczenia comiesięcznie 2000 zł na rzecz powoda w wykonaniu umowy z dnia 8 stycznia 2018 r. Niemniej jednak pozwany

zaniechał przekazywania tych środków po dwóch miesiącach a do tego co szczególnie istotne pismem z dnia 29 maja 2018r. adresowanym do A. G. radca prawny A. S., powołując się na to, iż reprezentuje G. G., złożył oświadczenie o uchyleniu się od oświadczenia woli zawartego w umowie o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018r., twierdząc, że oświadczenie to zostało złożone pod wpływem podstępny, gdyż A. G. zatajając zadłużenie darowanej nieruchomości i firmy oraz zapewniając o chęci pomocy w jej prowadzeniu, co jednak okazało się pustą obietnicą, wpłynął na jego sferę motywacyjną i podstępnie doprowadził do podpisania umowy o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018r. Oświadczenie to złożone zostało po tym jak pismem z dnia 7 maja 2018r. A. G. reprezentowany przez swego pełnomocnika wezwał G. G. do zapłaty kwoty 6.035,67 zł (kwoty głównej 2.000 zł za 3 miesiące: marzec, kwiecień, maj 2018r. + odsetki 35,67 zł) w terminie 3 dni od otrzymania tegoż wezwania, jako podstawę żądania w/w kwoty wskazując umowę o świadczenie z dnia 8 stycznia 2018r.

Tak więc co najmniej od oświadczenia z dnia 29 maja 2018r. istniała podstawa do odwołania darowizny w związku z zaniechaniem pozwanego wywiązywania się z umowy z 8 stycznia 2018 r. Nie można przyjąć twierdzeń powoda za uzasadnione, że każdy miesiąc nieprzekazywania środków otwierał roczny termin z art. 899 § 3 k.c. bowiem od wspomnianego oświadczenia pozwanego powód posiadał wiedzę o tym przejawie niewdzięczności jednak oświadczenie o odwołaniu darowizny skierował do syna dopiero w piśmie doręczonym pozwanemu 2 października 2019 r.

Biorąc to pod uwagę za nieuzasadniony uznać należy zarzut naruszenia prawa materialnego a to art. 899 § 3 k.c.

Brak podstaw do odwołania darowizny oznacza też niezasadność zarzutu naruszenia art. 898 § 2 k.c. w związku z art. 409 k.c. i art. 405 k.c. Do tego za trafne i zasługujące na aprobatę Sądu Apelacyjnego należy uznać stanowisko Sądu Okręgowego dotyczące oceny żądania zapłaty zgłoszonego w pozwie.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

Za nieuzasadnione uznać należało zażalenie pozwanego na orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II wyroku.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty zastępstwa procesowego. Odstępstwem od wskazanej zasady jest art. 102 k.p.c., stanowiący, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd Apelacyjny podziela motywy przedstawione przez Sąd Okręgowy, które doprowadziły do zastosowania art. 102 k.p.c. Jedynie tytułem uzupełnienia powołać w tym kontekście można postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt III CZ 10/12 gdzie wskazano, że „ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem sądu oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy. W związku z tym może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa”. Taka sytuacja nie zachodzi w związku z czym nie było podstaw do obciążenia powoda kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego.

Orzeczono w związku z tym na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. na tym etapie postępowania w stosunku do powoda jako przegrywającego sprawę. Podkreślić należy, że hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji majątkowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 roku, sygn. akt: I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego

rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). Zastosowanie uregulowania zawartego w treści art. 102 k.p.c. warunkuje tym samym wykazanie przez potencjalnego jego beneficjenta, że zarówno charakter sprawy, jak i jego sytuacja osobista są na tyle szczególne, że usprawiedliwiają sięgnięcie po zasady słuszności w miejsce stosowania w odniesieniu do obowiązku ponoszenia kosztów procesu, ogólnej reguły odpowiedzialności za wynik sprawy.

O ile powód wnosząc pozew mógł być subiektywnie przekonany o zasadności swego powództwa to po zapoznaniu się z uzasadnieniem wyroku powinien liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów postępowania w razie wniesienia apelacji. Także sytuacja finansowa powoda nie uzasadnia zastosowania tego przepisu gdyż mimo twierdzeń, że brak przekazywania po 2000 zł miesięcznie wynikających z umowy z dnia 8 stycznia 2018 r. powodował trudności czy nawet brak środków na bieżące utrzymanie to po uzyskaniu korzystnego dla siebie orzeczenia zasądzającego ponad 60 000 zł od razu wierzytelność tą podarował bratu. Tak więc trudno przyjąć, że sytuacja finansowa powoda nie pozwala na pokrycie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powód okazał się wygrywającym w zakresie postępowania zażaleniowego więc i tu zastosowano art. 98 k.p.c. w związku z art. z art. 397 § 3 k.p.c. i art. 397 § 3 k.p.c..

Koszty zastępstwa procesowego ustalono na podstawie § 2 pkt 8 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz.1800, zm. Dz.U. z 2016 r., poz. 1668; z 2017 r., poz. 1797).

Co do wynagrodzenia pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu Sąd Apelacyjny miał na uwadze pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 stycznia 2021 r., I CSK 598/20, przy czym zastosowanie stawki wynagrodzenia w.w. z pominięciem stawek z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu nie daje podstaw do doliczenia podatku od towarów i usług przewidzianego tym rozporządzeniem.